

Š+S+Š ANEB PÍSEŇ NEZAPOMENUTÝCH LET

Lukáš Berný

Dokončení z minulého čísla

V roce 1967 Jiří Šlitr odcestoval na půlroční hostování na světové výstavě Expo v Montrealu, kde uváděl pořad *Kinoautomat* a hudební program *Stars of Prague*. Suchý, v té době sám zaneprázdněn vystupováním v divadle, souběžným psaním několika knih, denním rozhlasovým vysíláním pořadu *Gramotingtangl* a soukromým natáčením filmu *Sekta*, přizval do divadla výpomoc: Miloslava Šimka a Jiřího Grossmanna. Ačkoliv si dvojice musela se svým přímočarým humorem k části semaforického publika nejprve hledat cestu, úvodní *Besídka zvláštní školy* a navazující *Návštěvní dny* byly od počátku neobyčejně úspěšné. Talent Š+G hned kvitoval také Josef Škvorecký ve svém publicistickém seriálu *Nápady jednoho z publika*, psaném pro *Divadelní noviny*, kde *Besídku* označil za „představení vysoké úrovně“ a autorské povídky Š+G okouzleně přirovnával k nonsensovým textům Marka Twaina. Šimek s Grossmannem poděkovali opakovaným pozváním spisovatele do *Návštěvních dnů*, kde Škvorecký četl své texty. Konečně se tedy objevil i na pódiu Semaforu, ač u hostující skupiny.

Vlastně tehdy do Semaforu vstoupil ještě jednou, i když opět mimo skupinu Suchého a Šlitra. Na počátku roku 1968 dostala v divadle svůj sólový prostor Eva Olmerová. S+Š ji na doporučení Karla Mareše angažovali už v roce 1962 do pásma *Šest žen*, nicméně úřední zákaz vystupování v Praze zpěvačku z pódia Semaforu zase vyhnal. O pět let později už se mohla objevit v programu *Tak co, pane barone* a 26. února 1968 zde uvedla vlastní pásmo nazvané jednoduše *Recital Evy Olmerové*. Zpěvačka nezaměnitelného projevu nebyla herečkou a pořad byl od počátku míněn jako koncertní večer, nicméně aby divadelnímu prostředí přeci jen vyšli vstříc, rozdělili režiséři Karel Mareš a Vladimír Justl program na několik částí. Ty při zhasnutém jevišti oddělovaly předtočené záznamy hlasů Milana Schulze, Jiřího Suchého, Ivana Vyskočila a právě Josefa Škvoreckého. Každý ve vlastním stylu a svými slovy uvedl zpěvačku a složil jí svou charakteristickou poklonu.

Škvorecký celý program otevíral a před hudebním finále také uzavíral textem *Asociace na Blues samotářky*. A podpořil zpěvačku, již označil za „nádhernou podzemní hvězdu jazzu padesátých let“, i v *Divadelních novinách*: „Tohle je vokální jazz v prapůvodní podstatě (a jenom lituju, že tu nezazněl ten dřevní, klofandovský dixieland Eviny dávné ilegality; vyměnil bych zaň nějaký ten šanson), a jak zpěvačka prochází intenzívním večerem od magického *Detroit City*, kde hlas rezonuje nostalgií nádherných a divokých měst, která ona asi nespátří, přes scat v *I Can't Give You Anything...*, kde hlas swinguje s přirozeností, jakou lze dostat pouze od sudíček, až k Mahálii, kde už se mění v modlitbu, zapomínají jistě duše všech černých jazzových lumpů v očistci na svá utrpení. Neboť tenhle recital je radost, složitá a mnohostranná, ale především radost z muzikantství, jež je rozkoší sobě i jiným.“ Fyzicky jej možná Eva Olmerová nepřitahovala tolik jako Pilarová, její hlas ale miloval.

Ostatně bez ohledu na věkový rozdíl mezi zbaběleckým Dannym Smiřickým a Josefem Škvoreckým konce šedesátých let na spisovatele veřejnost stále tak trochu nahlížela jako na Dannyho – věčného dobyvatele žen, který ostatně jejich kráse skládal veřejné poklony i v dospělosti. Škvorecký byl zkrátka s krásnými dívkami spojován a jistě mu to nevadilo. Nebylo proto žádným překvapením, když byl v červnu 1967 pozván do poroty volby ostravské miss, soutěže *Dívka 67*. Vesměs bezvýznamná akce má v našem článku místo jen proto, že členem stejné poroty byl také Jiří Suchý. „Nám vám bylo s panem Škvoreckým těch dívek líto, tak jsme si řekli, že budeme hlasovat jenom čísly osm, devět a deset. Že nižší nedáme, že těm dívkám nebudeme ztěžovat tenhle večer, kterej by pro ně měl bejt krásnej,“ komentoval tehdy Suchý akci pro časopis *Mladý svět*. Po letech přidal ještě historku: „Seděli jsme vedle sebe v porotě a já mám na to hezký vzpomínky, poněvadž když porotu představovali, tak říkali: ‚Doktor ten a ten z kosmetického ústavu, módní návrhářka paní ta a ta, poradkyně ženské psychologie doktorka ta a ta, a nakonec tam byli spisovatel Škvorecký a herec Suchý.‘ A spisovatel Škvorecký se ke mně naklonil a povídá: ‚Všichni jsou tu odborníci, akorát my jsme tu za sprostáky.‘“

To už ale čas dospěl k vůbec nejzásadnější spolupráci mezi Š+S+Š.

Apriorní majstrštyk Semaforu

Semafor byl v letech 1967–68 v úplně jiné situaci, než když před pár lety začínal. Spolu s tím, jak se měnil vkus nastupující generace (a posouval stále více k beatu, potažmo rocku), ztrácelo divadlo jednu ze svých dosavadních

jistot, tedy masový úspěch písní. Jakkoliv S+Š stále skládali skvělé písničky, prodejnost jejich vinylových desek byla znatelně nižší než na počátku šedesátých let. Dvojice to přijala až s překvapivou pokorou a po slabším ohlasu hudebních pásem *Zuzana je všude jako doma* (1966) a především *Tak co, pane barone* (1967) přenechala uvádění podobných programů Šimkovi s Grossmannem ve formě jejich *Návštěvních dnů*.

Předchozí průkopnický pokus S+Š s jazzovou operou *Dobře placená procházka* (1965) měl sice velmi slušný ohlas v době premiéry a zajímal se o něj i zahraniční tisk (a brzy také divadla), nicméně poměrně rychle se na něj pozapomnělo. Tuto skutečnost oba tvůrci nesli podstatně hůře než relativní neúspěch na poli prodejnosti singlů. I sám Škvorecký to registroval a do *Divadelních novin* napsal, že se jedná o nedocenenou operu: „Nedocenená, protože všiml si vůbec někdo např. toho, že přinejmenším dvě písně – *Nejkrásnější krajina* a *Je dusno (a těžko)* – jsou, hudbou i textem, skutečné árie, o nichž by Dvořák nebo Bizet měli myslím lepší mínění, než mnozí kritici těchto let?“

Šlitř toužil dostat *Procházku* na Broadway a to byl jeden z hlavních důvodů, proč přijal půlroční angažmá v Montrealu, odkud se snažil navazovat kontakty, přes něž by S+Š mohli na americkou divadelní Mekku proniknout. Přitom se po čase znovu nadýchal „západního vzduchu“ a dozrálo v něm přesvědčení, že by se Suchým měli zkusit zabrousit do vod politické satiry. „Já cejtím, že Semafor svou apolitičností před pěti lety byl vrcholně politické, ale dnes, kdy únik z angažovanosti je celostátní program, aby se odvedla pozornost od srabu a nevyjasněné světové situace, ve které režim poletuje, tedy dnes by byla na místě ostrá zaangažovanost do současnosti,“ psal Suchému z Kanady.

Přesvědčovat jej nemusel, Suchý sám stále více projevoval své politické názory a takřikajíc je „pouštěl ven“ jak v rozhovorech, tak v rámci zdánlivých prostořekostí ve hře *Benefice* či rozhlasových *Gramotingltanglech*. A uvolněné nadechnutí společnosti v době pražského jara jejich práci ještě usnadnilo.

Nejprve v Semaforu vznikla politická satira *Poslední štace* – příběh nemocnice, již omylem vede zahradník (primitiv kouzelně ztvárněný Jiřím Šlitřem) a kterou neschopní doktoři přes vraždu najatého zdravého pacienta přivedou až k proměně na nevěstinec. Po delší době šlo o takřka jednohlasně nadšeně přijatou hru S+Š. Mezi jejími podporovateli nechyběl Josef Škvorecký: „Suchý snad ani neví, jak hluboký postřeh obsahuje jeho samomluva: Nechtěl prý psát satiru; psal crazy comedy (...), a nemůže za to, že se jí život

tak podobá. Zamýšlená crazy comedy nabyla totiž na jevišti originálního tvaru, jemuž bych podle vzoru ‚divadlo absurdity‘ řekl snad ‚vaudeville absurdity‘. Jeví velkou příbuznost s tím dnes oblíbeným typem vážného divadla, jenom je naštěstí nevážený. A souvisejí-li kořeny absurdního, modelového dramatu s Kafkou, mám dojem, že i poslední Suchého kreace s ním souvisí, i když jinak,“ napsal do *Divadelních novin* a označil představení za „apriorní majstrštyk“.

Autoři byli lidsky i umělecky na jedné lodi, a bylo tedy jen otázkou času, kdy z toho vyroste komplexní dílo. Jeho iniciátorem byl nakonec spisovatel.

Zločin v šantánu

Detektivní námět s komediálními prvky zpracoval Josef Škvorecký jako volné pokračování povídkového filmu *Zločin v dívčí škole*, jehož část režíroval Jiří Menzel, proto jej autor pro zamýšlený snímek rovnou také oslovil. „Moje představa o *Zločinu v šantánu* byla kombinace Chaplina, W. C. Fieldse a Jean Harlowové, a s panem režisérem Menzelem jsme si v tom rozuměli,“ vzpomíná Škvorecký ve své knize *Všichni ti bystří mladí muži a ženy*. „A taky jsem to samozřejmě psal pro Šlitřa a Suchého,“ dodává. „Vytvořit sebeskromnější nástroj, na němž by mohli rozehrát své umění, patřilo rovněž k mým snům.“ Toužil také sám za sebe nějak „nasvítit“ svou oblíbenkyň Evu Pilarovou, jež zde ztvárnila jednu z hlavních rolí. „Od první chvíle, kdy jsem ji slyšel, měl jsem ji rád. Mám takovou vlastnost, že když vidím nějaký talent, obzvlášť z muzikantské oblasti, mám nutkání nějak přispět, aby ten talent ještě více vyniknul,“ říká v době filmování spisovatel v knize *Zlato pro dva slavíky*.

Suchý se Šlitřem po rozhodnutí věnovat se i politické satíře na námět slyšeli. „Měl jsem sezení se Škvoreckým nad scénářem – moc se mi to líbí a budu psát přes léto dialogy. Po Tvém návratu by se to pak natočilo – řek bych, že by to mohlo být dobrý,“ píše Suchý Šlitřovi do Kanady v květnu 1967. Jak z korespondence vyplývá, do projektu se dostával víc a víc, viz jeho poznámku v červencovém dopise: „To je film, o kterém si myslím, že bychom mu měli věnovat nesmírnou péči a že bychom ho měli uskutečnit stůj co stůj.“ Šlitřa ostatně přesvědčovat nemusel, naopak, oba si od chystaného díla hodně slibovali, což ukazuje i Šlitřův dopis režiséru Jiřímu Menzelovi ze stejné doby: „Jako první úkol máme film s Vámi a Škvorákem. Chceme mu poskytnout veškerou péči i um a to by v tom byl čert, aby něco nevzniklo.“ V červenci pak píše Suchému: „S filmem ‚*Vražda v šantánu*‘ počítám, to je moc důležitý!!! Nešlo by to hrát i v Semaforu? Proč stále děláme na dvou

kolejích? To nedělá nikdo na světě! Musíme novou hru na divadle převést na film – nebo naopak, což je méně obvyklé, je to ekonomické a méně práce. Kdybychom ‚Vraždu‘ hráli na jevišti, filmu vůbec neublížíme.“ A v jiném dopise ze srpna 1967 píše: „Pepík psal, že má do této naší společné práce velkou chuť, vůbec se mi tahle sestava Škvorecký – Menzel líbí, měla by se v budoucnu zachovat.“

Ke zpracování divadelní verze bohužel nedošlo, nicméně spolupráce by velmi pravděpodobně pokračovala, kdyby... Ale nepředbíhejme.

Jak bylo naznačeno, Suchý po dohodě se Škvoreckým sám do scénáře autorsky zasahoval především psaním dialogů, zatímco Josef více rozvíjel detektivní linku. Na plátně se tak odvíjí příběh filmu ve zdánlivě neurčené době, pozorný divák však před kamerou odhalí noviny s textem o oslavě dvaosmdesátých narozenin T. G. Masaryka, tedy z roku 1932. Ocitáme se v šantánu, kde dojde ke krádeži a následné vraždě, přičemž z obého je obžalován naivní pomocník Pepiček (Suchý), který si najme neschopného advokáta Viléma Bojanovského (Šlitra). O jeho schopnostech mluví již fakt, že získal diplom po pětadvaceti letech studií, když jeho někdejší spolužáci začali na stejné škole učit a slítovali se nad ním.

Advokát vede případ tak nešikovně, až se dokonce i z něj stává podezřelý, a státní zástupce (Zdeněk Svěrák) je nakonec oba nechá odsoudit k smrti. Pomoci se jim snaží šantánová zpěvačka Klára Králová (Pilarová), a dokonce obětuje svou čest, aby u ministra spravedlnosti (Vlastimil Brodský) vyprosila milost. To se jí sice podaří, ale zda ji odsouzení dostanou, zůstává otevřené a popravdě nepříliš nadějně.

V menších rolích se ve filmu objevili i Ladislav Smoljak, Jan Libíček nebo mnozí herci ze Semaforu, konkrétně Jiří Grossmann, Evžen Jedorov, Vladimír Hrabánek, Miloslav Balcar, Jiří Datel Novotný nebo Ladislav Vodička. Menzel od počátku pojal nápad dostat na filmové plátno také autora předlohy. V rozhovoru pro *Lidovou demokracii* si tehdy postěžoval: „Škvorecký odmítá hrát, říká, že to není pro něj. Ostatně je to tak hezký člověk, že je ho pro film škoda.“ Nakonec jej ale přesvědčil alespoň pro „cameo“ postavu univerzitního rektora, a to hned v úvodní scéně filmu, aby jeho účast patřičně podtrhl.

Film byl uveden i v Jugoslávii

Natáčet se začalo v dubnu 1968, bezprostředně poté, kdy Menzel převzal Oscara za *Ostre sledované vlaky*. Koncem července byla hotova většina záběrů. Slavnostní premiéra *Zločinu v šantánu* připadla na 9. října 1968 v kině Sevastopol za účasti většiny hlavních tvůrců (pouze Škvorecký chyběl, protože byl s manželkou v Paříži). Promítalo se v rámci podzimní části XIX. Filmového festivalu pracujících. Následné kritické přijetí filmu nebylo ani vysloveně špatné, ale také nijak zvlášť dobré. Pavel Skála v *Hudebních rozhledech* psal, že je to „všehochuť v jednotlivostech vysoce kvalitní“, což asi nejvíce vystihuje všeobecné hodnocení snímku. Přesto měl *Zločin v šantánu* vysokou návštěv-

nost. Zakoupilo jej i několik zahraničních agentur, a jistě není náhodou, že jako první tak po srpnové invazi učinily ty spřátelené země, které se na okupaci naší země nepodílely, tedy Rumunsko a Jugoslávie.

Společnost pro lidská práva a srpen 1968

Mnozí diváci dodnes považují film za vrchol spolupráce S+Š na stříbrném plátně, a nelze se tomu divit. Nutno však podotknout, že s odstupem času o něm příliš dobře nemluvil ani Jiří Menzel, ani Josef Škvorecký a úplně spokojeni nebyli ani S+Š, ač Šlitř říkal, že z filmových rolí se mu nejlépe hrál právě tento advokát. „Při natáčení věci bohužel nevyšly tak, jak jsme si představovali,“ komentoval to Josef Škvorecký. „Eva sice zářila hlasem i zjevem a v nafilmovaných písničkách byli Suchý a Šlitř stejně neodolatelní jako na jevišti Semaforu. Soudní scéna, v níž Šlitř brilantní argumentací přivede sám sebe na šibenici, patřila, myslím, k příkladným ukázkám jeho hereckého talentu, poněkud příbuzného umění Stana Laurela. Ale zklamala barrandovská technika...“ Jiří Menzel doplnil: „Byli jsme pod vlivem událostí roku 1968, takže to nakonec nebyla ani detektivka, ani muzikál, ani politická satira. Je to pro mě, myslím, trošku rozpačitý film. Přes to všechno je tam krásná Pilarová a moc hezký písničky.“

Autoři si dlouho nevěděli rady se závěrem filmu. Škvorecký jeho dopsání stále odkládal, až se rozhodl pro happyend (tak scénář vyšel i v pozdějším

knižním vydání v roce 2007), ale Menzelovi takové vyznění příběhu nevyhovovalo. Natočil proto variantu otevřeného konce, kdy oba odsouzení zpívají na šibenici nekonečnou píseň, zatímco se k nim snaží dostat poslíček s milostí (Evžen Jegorov), ale pronásleduje jej najatý agent-zabiják (Ladislav Vodička). Ani s touto variantou nebyli tvůrci zprvu zcela spokojeni.

V srpnu Suchý odjel na dovolenou v Jugoslávii, Škvorecký se Zdenou vzápětí vyrazili do Francie. Šlitř s Menzelem a dalšími přáteli se sešli 20. srpna 1968 v hradní restauraci Vikárka. Debatovali tu až do pozdních hodin, aniž by se rozhodli, jak s koncem filmu naloží. Jeden z účastníků večera, americký novinář Alan Levy, pravděpodobně i s trochou vědomě zkreslujícího literárního efektu ve svých vzpomínkách píše, že když nad ránem restauraci opouštěli, stály k jejich šoku kolem Hradu ruské tanky...

Ať už společnost skutečně z hospůdky vyšla vstříc tankům, nebo ne, šok se dostavil každopádně. Škvorecký i Suchý byli právě za hranicemi a oba měli pootevřené dveře na Západ. Vrátit se, nebo utéct? Tehdy se ještě vrátili oba. Šlitř bezprostředně po invazi odjel na pár dní na svou chalupu na Sázavě, kde chodil po lesích se Zdeňkem Mahlerem a marně se snažili vymyslet, co dál. Škvorecký byl stejně jako Suchý se Šlitřem členem Klubu angažovaných nestraníků, S+Š podepsali *Dva tisíce slov* a proslýchalo se, že právě na signatáře tohoto prohlášení budou mířit první postihy. Šlo i o život? V době, kdy se na pražských ulicích běžně střídalo a členové legitimní vlády byli odvezeni do Moskvy, nikdo nevěděl. Navíc Šlitř se Škvoreckým byli signatáři zakládající listiny Společnosti pro lidská práva.

„Nadešla doba, kdy naše národy, věrné svým tradicím, cítí nutnost obnovit v plné šíři principy demokracie a humanismu v našem státě. Je třeba podpořit toto úsilí a umožnit všem občanům, aby v denním životě mohli uplatňovat své občanské svobody a svá lidská práva. Jsme na počátku celého složitého přerodu. U vědomí osudovosti tohoto zápasu o demokracii v naší zemi rozhodli jsme se založit Společnost pro lidská práva, která by pomáhala v tomto obrodném procesu, tak důležitém pro bytí našeho lidu. Není to lehká cesta.“ Podepsáni Jiří Šlitř, Josef Škvorecký, Karel Höger, Alexandr Kliment, Jan Procházka, Jaroslav Seifert, František Tomášek, Otto Wichterle a mnozí další. To byla slova z prohlášení přípravného výboru Společnosti pro lidská práva, která vznikla v dubnu 1968. Po srpnových událostech byla aktuálnější než kdy dříve, nicméně stejně tak bylo brzy jasné, že československé nadechnutí svobody rychle končí. Z rozhodnutí Ministerstva vnitra byla činnost této společnosti zakázána v květnu 1969.

To už byl Josef Škvorecký znovu a definitivně za hranicemi republiky a Jiřímu Šlitřovi zbývalo posledních pár měsíců života. Jejich bohatá deseti-letá spolupráce se završila.

Ten, jehož dům tu stál

Jiří Šlitř tragicky zahynul o Vánocích 1969. Manželé Škvorečtí se s ním rozloučili z Toronto: „Zdá se nám, že bez něho už Praha nikdy nebude, co byla, a jenom se ptáme, proč musí vždycky nejdřív odejít ti dobří, ti všem užiteční, ti, které jsme všichni měli rádi.“

Necelé dva měsíce po Šlitřově úmrtí byla v únoru 1970 v Divadle hudby uspořádána první posmrtná výstava z jeho výtvarných děl. Návštěvníci si mohli přečíst také kondolenční dopisy významných osobností: Jana Wericha, Jiřího Voskovce, Václava Havla nebo Josefa Škvoreckého. Zájem byl tak velký, že Jiří „Datel“ Novotný ve stejných prostorách vzápětí (16. května 1970) uvedl scénický pořad *To byl Jiří Šlitř*. Program moderovala Marcela Sedláčková, ze záznamu v něm zazněly vybrané skladatelovy písně, promítaly se filmové ukázky, baletky Drahomíra Bezděková a Milena Soukupová tančily na variace písně *Šla Nanyňka do zelí* a z reproduktorů se ozývaly

Josef Škvorecký, Vladimír Svitáček a Jiří Suchý

Foto Dušan Dostál

vzpomínky známých osobností. Díky tomu se představení nepřímo zúčastnili také Jiří Suchý, Jan Werich, Miroslav Horníček, Pavel Kopta, Hana Hegerová a opět také Josef Škvorecký. Byl to jeden z jeho posledních aktivních vstupů do oficiální kultury naší země na dalších bezmála dvacet let.

Během normalizace nebyli Škvorecký se Suchým v bližším kontaktu, nicméně uctivý vztah ani na dálku pochopitelně nepolevoval. A když nakladatelství 68 Publishers rozesílalo roku 1974 vánoční flexi disc, kde Josef četl ukázkou z *Prima sezóny*, nechyběl na něm ani úryvek písně S+Š *Dotýkat se hvězd* z filmu *Kdyby tisíc klarinetů*. Nicméně teprve události listopadu 1989 znovu oživily možnost umělecké spolupráce. A to prakticky okamžitě.

„Ta čest zpívat dnes je tak veliká, že jsem ani nečekal, že bych mohl něco přidávat. O to více je to těžší. A když už je to pro hosty, kteří momentálně žijí v zemi, které si vážím a ve které jsem nikdy nebyl, zazpívám písničku odtamtud,“ říkal dlouholetý semaforický zpěvák Pavel Bobek na koncertě v Lucerně nazvanému Škvoreckým doma, k němuž došlo k poctě Josefa a Zdeny 15. května 1990. Jiří Suchý se ho pochopitelně účastnil také, spolu s ním vystoupila i jeho umělecká partnerka Jitka Molavcová (ale také Marta Kubišová, Hana Hegerová, Jiří Dědeček nebo Jiří Černý s Lubomírem Dorůžkou v rolích konferenciérů večera).

Vztahy a kontakty ožily. Když Škvorecký přijel do Prahy, často se šel podívat do Semaforu, chválil např. Suchého hru *Nižní Novgorod* (1992), u níž se dle reportérů „náramně bavil“. Když v roce 2004 zavítal do Náchoda na konferenci o svém díle, byl to Jiří Suchý, který tam přijel slavnému rodákovi zazpívat. Nezůstalo však pouze u poct a vzájemných komplimentů. Takřka okamžitě po pádu komunistického režimu se začalo schylovat k nové spolupráci. Ve hře byla zejména semaforická úprava jazzového muzikálu *The Bass Saxophone*, který na motivy Škvoreckého novely napsali John Roby a Kate Lushington. Zde sice nakonec zůstalo spíše u přání Lubomíra Dorůžky i Škvoreckého, a ačkoliv byl Suchý nápadu nakloněn a Ferdinand Havlík si jako kapelník, skladatel a aranžér Semaforu vyžádal hudební podklady, projekt nakonec vzala voda. Nicméně k umělecké spolupráci přeci jen došlo.

Skladba *Old Folks at Home* je připisována americkému skladateli Stephenu C. Fosterovi, byť s notnou inspirací lidových černošských spirituálů z poloviny 19. století. Antonín Dvořák píseň během svého amerického pobytu zaranžoval pro sólový a sborový zpěv i orchestr, a to speciálně pro charitativní koncert v Madison Square Garden roku 1894. Píseň zpívaly během dalších let stovky zpěváků i sborů, nicméně Dvořákovo aranžmá bylo dlouho považováno za ztracené. Teprve v roce 1990 byl jeho rukopis objeven, což

Old Folks at Home Ten, jehož dům tu stál

Stephen Collins Foster
Antonín Dvořák

nadchlo manžele Škvorecké. Následujícího roku u příležitosti 150 let od skladatelova narození vydali sborníček věnovaný tomuto dílu jako jednu z posledních knih nakladatelství 68 Publishers. Spolu s ní vyšla i kazeta s nahrávkou písně. A protože se Škvorečtí rozhodli, že ji nechají vedle angličtiny nahrát také v češtině, oslovili Bambini di Praga a mužský sbor Pavla Kühna pod vedením dr. Blanky Kulínské. Nádherná sóla předvedli Milada Čejková a Vladimír Doležal.

Nejprve však bylo zapotřebí pořídit český text a vydavatele osvíceně napadlo, že by jej mohl napsat Jiří Suchý. Ten si v džungli pracovních povinností, která mu tato doba přinesla, našel čas a výsledkem byl text

Ten, jehož dům tu stál. Ze vzácně dochovaného dopisu, s nímž Suchý výsledek posílal, můžeme citovat krátký pohled do tvůrčí dílny: „Cítil jsem, že je třeba držet se alespoň přibližně tématu, které však – co si budeme namlouvat – není nikterak zvlášť atraktivní. A tak mi vyšlo, co mi vyšlo. Není to žádná velká sláva, ale ani originál neoplývá nějakými překvapivými metaforami. Tolik na vysvětlenou, proč je ten text tak málo vynalézavý. Nechtěl jsem si pustit vlastní fantazii na špacír. Snažil jsem se, aby slova byla dobře zpívatelná – po téhle stránce za věc ručím.“

Jeho obavy z nepochopení byly pochopitelně zbytečné. Škvorecký odpovídá v únoru 1991 a ujišťuje autora, že jeho text je „mnohem vynalézavější než bezvýrazný originál“ a dodává: „Vím, že kdybyste chtěl, pustil byste vlastní fantazii na špacír, jak píšete a jak jste to v mnoha textech na americké písničky dokázal, a tím víc se nám líbí, jak jste to udělal, důstojně a uměreně. A i tak je tam dost images, které mluví – třeba ty bzučící včely, nebo verš ‚vím dobře, že se připozdívá‘.“

Bylo to další potvrzení oboustranně uctivého přátelství a obdivu a též důstojně nenápadné vyvrcholení sice příležitostné, ale přesto mnohaleté spolupráce dvou a dříve tří neobyčejných postav naší kultury, Š+S+Š.